KLÍČOVÉ TÉMA[1]
Článek 2
Domácí násilí

(Naposledy aktualizováno: 31/08/2025)

Úvod

Problematika domácího násilí, které může mít různé podoby, od fyzického napadání až po sexuální, ekonomické, citové nebo verbální zneužívání, jde nad rámec okolností jednotlivých případů. Jedná se o obecný problém, který se v různé míře týká všech členských států a který se ne vždy dostává na veřejnost, neboť k násilí dochází často v rámci osobních vztahů nebo uzavřených komunit a týká se různých rodinných příslušníků, ačkoli drtivou většinu obětí tvoří ženy (*Kurt proti Rakousku* [velký senát], 2021, § 161, CZE). V tomto ohledu jsou obzvlášť zranitelné děti, které jsou oběťmi domácího násilí, a proto mají nárok na ochranu ze strany státu (*tamtéž*, § 163).

Stručně k povinnostem státu

Hmotněprávní část článku 2:

- Povinnost zajistit právo na život zavedením účinných trestněprávních ustanovení, která budou odrazovat od páchání trestných činů proti životu a budou podpořena donucovacími prostředky pro předcházení, potlačování a trestání porušování těchto ustanovení (*Opuz proti Turecku*, 2009, § 128).
- Povinnost přijmout prevenční operativní opatření na ochranu jednotlivce, jehož život je ohrožen trestným činem jiné osoby (*Opuz proti Turecku*, 2009, § 128).

  Test: Pro vznik této operativní prevenční povinnosti je třeba prokázat, že orgány v rozhodné době věděly nebo musely vědět o existenci skutečného a bezprostředního ohrožení života určité osoby v důsledku trestné činnosti třetí osoby a že v rámci svých pravomocí nepřijaly opatření, která by, posuzováno rozumně, mohla vést k odstranění rizika (*Kurt proti Rakousku* [velký senát], 2021, § 158, CZE). První část tohoto testu vyžaduje, aby orgány okamžitě reagovaly na tvrzení o domácím násilí. Orgány musí zjistit, zda existuje skutečné a bezprostřední ohrožení života jedné nebo více identifikovaných obětí domácího násilí, a to na základě samostatného, aktivního a komplexního posouzení rizik. Existenci skutečného a bezprostředního rizika je třeba posuzovat s náležitým přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případů domácího násilí.

  Pokud je výsledkem posouzení rizika skutečné a bezprostřední ohrožení života, musí být splněna druhá část testu, která vyžaduje, aby orgány přijaly operativní prevenční opatření, která jsou vhodná a přiměřená míře posuzovaného rizika (tamtéž, § 190, CZE).

[1] Vypracováno kanceláří Soudu. Pro Soud není závazné.

Původní text je použit se souhlasem Rady Evropy a Evropského soudu pro lidská práva. Tento překlad, včetně doplnění odkazů na české překlady rozhodnutí nebo jejich shrnutí, byl pořízen Ministerstvem spravedlnosti České republiky na základě dohody s Radou Evropy a Evropským soudem pro lidská práva a je výhradní odpovědností Ministerstva spravedlnosti České republiky.

Procesní část článku 2:

- Povinnost vyšetřovat případy, kdy došlo k usmrcení osob v důsledku použití síly soukromými osobami (*Branko Tomašić a ostatní proti Chorvatsku*, 2009, § 62, a *Tkhelidze proti Gruzii*, 2021, § 50).

Významné příklady

- *Kurt proti Rakousku* [velký senát], 2021, CZE – Soud objasnil rozsah a obsah povinnosti státu přijmout prevenční operativní opatření na ochranu jednotlivce, jehož život je ohrožen trestným činem jiné osoby v souvislosti s domácím násilím;
- *Opuz proti Turecku*, 2009 – Soud poprvé dospěl k závěru, že došlo k porušení článku 14 v případě domácího násilí;
- *Talpis proti Itálii,* 2017 – Soud přizpůsobil test „skutečného a bezprostředního rizika" okolnostem domácího násilí (§ 122);
- *A a B proti Gruzii*, 2022 – Soud zdůraznil, že pokud je pachatelem domácího násilí policista ve služebním poměru a zneužil svého služebního postavení, je povinností státu věc vyšetřit a případně potrestat pachatele přísněji (§ 48); viz také *Gaidukevich proti Gruzii*, 2023, § 61, kde jsou shrnuty obecné zásady týkající se povahy vyšetřovací povinnosti v případě, že osoba je zabita nestátním subjektem v důsledku namítané nedbalosti státních orgánů;
- *Y a ostatní proti Bulharsku*, 2022 – Soud objasnil metodický přístup při posuzování prevenční operativní povinnosti v judikatuře vydané po věci *Kurt* a sjednotil zásady týkající se diskriminace na základě pohlaví (§ 90–111 a § 123–136; v podobném smyslu viz též *Landi proti Itálii*, 2022, (§ 79–94 a § 102–109), kde Soud vzal v úvahu dopad legislativní reformy zavedené v návaznosti na jeho dřívější závěry v případu *Talpis proti Itálii*, 2017 (§ 103)).
- *N.D. proti Švýcarsku*, 2025, CZE – napadené činy klasifikované jako násilí na ženách (§ 66); nedostatečné posouzení rizika pro život stěžovatelky a nedostatek operativních opatření, která by měla reálnou šanci změnit průběh událostí nebo zmírnit způsobenou újmu (§ 65–66 a 69–72); nedostatečná koordinace mezi různými službami a mezery v platném vnitrostátním právu (§ 73–76).

Domácí násilí podle ostatních článků Úmluvy

V souvislosti s domácím násilím existuje vzájemný vztah mezi články 2, 3 a 8 Úmluvy, neboť jejich cílem je ochrana před narušením fyzické a duševní integrity.

Významné případy:

- *Volodina proti Rusku*, 2019, CZE – (týkající se článků 3 a 14) uvedl komplexní přehled zásad vyplývajících z judikatury k článkům 3 a 14 v souvislosti s domácím násilím. V diskusi o důkazním břemenu podle článku 14 Soud konstatuje, že jakmile byla prokázána existence rozsáhlé strukturální podjatosti, nemusela stěžovatelka prokazovat, že se rovněž stala obětí předsudků (viz § 111–114). Viz též *Tunikova a ostatní proti Rusku*, 2021, CZE, v němž jsou uvedena obecná opatření k řešení problematiky domácího násilí jako systémového problému (§ 148–158).
- *Galović proti Chorvatsku*, 2021, CZE – (týkající se článku 4 Protokolu č. 7) Soud uplatnil zásady stanovené v případu a *A a B proti Norsku* [velký senát], 2016, § 130–132 týkající se vedení souběžných řízení na konkrétní okolnosti domácího násilí. Soud shledal, že řízení o přečinu a následné trestní řízení tvořily jednotný a přiměřený celek, který umožňoval uložení účinného, přiměřeného a odrazujícího trestu za jednotlivé skutky pokračujícího domácího

násilí (viz § 116 a § 123).

- *J.I. proti Chorvatsku*, 2022, CZE – (týkající se článku 3) v rámci procesní části Soud poukázal na povinnost orgánů chránit zvláště zranitelnou oběť incestního znásilnění a domácího násilí před zastrašováním a opakovanou viktimizací (§ 97).
- *Vieru proti Moldavsku*, 2024 (týkající se článků 3 a 14) – právní rámec neřeší dlouhodobé, ale méně intenzivní fyzické násilí a nezohledňuje psychologické násilí, které pokračovalo i po oddělení pachatele a oběti, a to navzdory opakovaným ochranným příkazům (§ 105–106); vnitrostátní orgány přehlížející opakované domácí násilí a jeho dynamiku (§ 115); institucionální pasivita/nedostatečné povědomí o fenoménu domácího násilí a genderově podmíněného násilí (§ 131–34).
- *Hasmik Khachatryan proti Arménii*, 2024, CZE (týkající se článku 3) – pozitivní závazek podle článku 3 umožnit oběti domácího násilí požadovat od pachatele náhradu nemajetkové újmy (§ 211–15).
- *M.A. proti Islandu*, 2025 (týkající se článků 8 a 14) – není třeba určovat, zda bylo namítané násilí dostatečně závažné, aby splňovalo minimální úroveň závažnosti požadovanou pro jeho zahrnutí do působnosti článku 3, protože vnitrostátní orgány měly v každém případě týž pozitivní závazek chránit oběti násilí podle článku 8 (§ 62); vzhledem k tomu, že trestní řízení mohlo být zahájeno z moci úřední, byl legislativní přístup zvolený Islandem shledán slučitelným s příslušnými mezinárodními normami (§ 63–67); nepřiměřené prodlevy a administrativní zmatek vedoucí k uplynutí promlčecích lhůt (porušení procesní části článku 8, § 68–76) nebyl dostatečně prokázán prima facie případ strukturální zaujatosti nebo nepřiměřeného dopadu, který by mohl přesunout důkazní břemeno na stát podle článku 14 ve spojení s články 3 a 8 (§ 89–103);
- *B.A. proti Islandu*, 2025 (týkající se článků 3, 8 a 14) – byla shledána použitelnost článku 3, ale stížnosti stěžovatele byly posouzeny současně podle obou ustanovení (§ 58); vzhledem k tomu, že trestní řízení mohlo být zahájeno z moci úřední, byl legislativní přístup přijatý Islandem shledán slučitelným s příslušnými mezinárodními normami pro účely článku 8 (§ 59–61) a článku 3 (§ 62–65); navzdory své délce bylo vyšetřování jako celek shledáno dostatečně účinným (§ 67–74); nebyl dostatečně prokázán prima facie případ strukturální zaujatosti nebo nepřiměřeného dopadu, který by mohl přesunout důkazní břemeno na stát podle článku 14 ve spojení s články 3 a 8 (§ 87–101).

Viz též:

- *N. proti Švédsku,* 2010: riziko domácího násilí v případě vyhoštění (článek 3);
- *Hajduová proti Slovensku*, 2010, CZE: hrozba domácího násilí (článek 8);
- *M. a M. proti Chorvatsku*, 2015: domácí násilí týkající se nezletilé osoby (články 3 a 8);
- *Volodina proti Rusku (č. 2)*, 2021, CZE: kybernetické násilí v souvislosti s domácím násilím (článek 8);
- *Giuliano Germano proti Itálii*, 2023, CZE: napomenutí policejním orgánem uložené žadateli v řízení o prevenci stalkingu v souvislosti s obviněním z domácího násilí (článek 8, § 125–131);
- *Luca proti Moldavsku*, 2023, CZE: nezohlednění kontextu domácího násilí při určování práv na styk s dětmi a absence podpory stěžovatelky v udržování kontaktu s jejími dětmi (článek 8, § 90–95; viz také *Bîzdîga proti Moldavsku*, 2023, § 62).

Shrnutí obecných zásad

- Ke shrnutí obecných zásad podle článku 2 viz *Kurt proti Rakousku* [velký senát], 2021, § 157–190, CZE; *Y a ostatní proti Bulharsku*, 2022, § 89 (zkrácená verze pro prevenční operativní povinnost);
- Ke shrnutí obecných zásad podle článku 3 viz *Tunikova a ostatní proti Rusku*, 2021, § 75, 78, 86, 95, 103–105, 114, CZE a *De Giorgi proti Itálii*, 2022, § 69–70 (zkrácená verze pro prevenční operativní povinnost);
- Ke shrnutí obecných zásad podle článků 2 a 3 viz *Talpis proti Itálii*, 2017, § 95–106;
- Ke shrnutí obecných zásad podle článku 8 viz *A. proti Chorvatsku*, 2010, § 58–60 a *Malagić proti Chorvatsku*, 2022, § 56–60;
- Ke shrnutí obecných zásad podle článku 14 viz *Volodina proti Rusku*, 2019, § 109–114, CZE; *Y a ostatní proti Bulharsku*, 2022, § 122.

Ostatní odkazy

Ostatní klíčová témata

- Diskriminace za použití násilí (článek 14), CZE

Ostatní:

- Istanbulská úmluva (webové stránky Rady Evropy k Úmluvě o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí)

KLÍČOVÉ ODKAZY NA JUDIKATURU

Zásadní případy:

- *Opuz proti Turecku*, č. 33401/02, 9. června 2009 (porušení článků 2, 3 a 14);
- *Kurt proti Rakousku* [velký senát], č. 62903/15, 15. června 2021 (neporušení článku 2).

CZE

Ostatní případy podle čl. 6 odst. 1 a 3 písm. c):

- *Kontrová proti Slovensku*, č. 7510/04, 31. května 2007 (porušení článků 2 a 13);

CZE

- *Branko Tomašić a ostatní proti Chorvatsku*, č. 46598/06, 15. ledna 2009 (porušení článku 2);
- *Durmaz proti Turecku*, č. 3621/07, 13. listopadu 2014 (porušení článku 2 (procesní));
- *Civek proti Turecku*, č. 55354/11, 23. února 2016 (porušení článku 2);
- *Halime Kiliç proti Turecku*, č. 63034/11, 28. června 2016 (porušení článků 2 a 14);
- *Talpis proti Itálii*, č. 41237/14, 2. března 2017 (porušení článků 2, 3 a 14);
- *Penati proti Itálii*, č. 44166/15, 11. května 2021 (nepřijatelnost článku 2 (hmotněprávní) a neporušení článku 2 (procesní));
- *Tkhelidze proti Gruzii*, č. 33056/17, 8. července 2021 (článek 2 ve spojení s článkem 14, (hmotněprávní a procesní));
- *A a B proti Gruzii*, č. 73975/16, 10. února 2022 (porušení článku 2 (hmotněprávní a procesní) ve spojení s článkem 14);
- *Y a ostatní proti Bulharsku*, č. 9077/18, 22. března 2022 (porušení článku 2 (hmotněprávní); neporušení článku 14 ve spojení s článkem 2);
- *Landi proti Itálii*, č. 10929/19, 7. dubna 2022 (porušení článku 2 (hmotněprávní); neporušení článku 14 ve spojení s článkem 2);
- *Oghlishvili proti Gruzii*, č. 7621/19, 4. července 2024 (porušení článku 2 (procesní)).

Domácí násilí podle ostatních článků:

- *Bevacqua a S. proti Bulharsku*, č. 71127/01, 12. června 2008 (porušení článku 8);
- *E.S. a ostatní proti Slovensku*, č. 8227/04, 15. září 2009 (porušení článků 3 a 8);
- *A. proti Chorvatsku*, č. 55164/08, 14. října 2010 (porušení článku 8);
- *Hajduová proti Slovensku*, č. 2660/03, 30. listopadu 2010 (porušení článku 8);

CZE

- *Kalucza proti Maďarsku*, č. 57693/10, 24. dubna 2012 (porušení článku 8);
- *Valiulienė proti Litvě*, č. 33234/07, 26. března 2013 (porušení článku 3);

CZE

- *Eremia proti Moldavsku*, č. 3564/11, 28. května 2013 (porušení článků 3 a 14 ve vztahu k první stěžovatelce a článku 8 ve vztahu k druhé a třetí stěžovatelce);

CZE

- *B. proti Moldavsku*, č. 61382/09, 16. července 2013 (porušení článků 3 a 8);
- *Mudric proti Moldavsku*, č. 74839/10, 16. července 2013 (porušení článku 3 a článku 3 ve spojení s článkem 14);
- *T.M. a C.M. proti Moldavsku*, č. 26608/11, 28. ledna 2014 (porušení článku 3 ve spojení s článkem 14);

  CZE
- *M. a M. proti Chorvatsku*, č. 10161/13, 3. září 2015 (výňatky) (porušení článku 3 (procesní) a neporušení článku 3 (hmotněprávní) ve vztahu k první stěžovatelce; neporušení článku 8 ve vztahu k druhé stěžovatelce; porušení článku 8 ve vztahu k první stěžovatelce; porušení článku 8 ve vztahu k druhé stěžovatelce (délka vazebního řízení);
- *M.G. proti Turecku,* č. 646/10, 22. března 2016 (porušení článku 3 ve spojení s článkem 14);

  CZE
- *Bălşan proti Rumunsku*, č. 49645/09, 23. května 2017 (porušení článku 3 ve spojení s článkem 14);
- *Ž.B. proti Chorvatsku*, č. 47666/13, 11. července 2017 (porušení článku 8);
- *D.M.D. proti Rumunsku*, č. 23022/13, 3. října 2017 (porušení článku 3 (procesní); porušení čl. 6 odst. 1);

  CZE
- *Volodina proti Rusku*, č. 41261/17, 9. července 2019 (porušení článku 3 ve spojení s článkem 14);

  CZE
- *Buturugă proti Rumunsku*, č. 56867/15, 11. února 2020 (porušení článků 3 a 8);

  CZE
- *Volodina proti Rusku (č. 2)*, č. 40419/19, 14. září 2021 (porušení článku 8);

  CZE
- *Galović proti Chorvatsku*, č. 45512/11, 31. srpna 2021 (nedošlo k porušení článku 4 Protokolu č. 7);

  CZE
- *Tunikova a ostatní proti Rusku*, č. 55974/16 a 3 ostatní, 14. prosince 2021 (porušení článku 3 (hmotněprávní a procesní); porušení článku 14 ve spojení s článkem 3);

  CZE
- *De Giorgi proti Itálii*, č. 23735/19, 16. června 2022 (porušení článku 3 (hmotněprávní a procesní));
- *M.S. proti Itálii*, č. 32715/19, 7. července 2022 (porušení článku 3 (hmotněprávní) v období od 19. ledna 2007 do 21. října 2008; ve zbývajícím období neporušení článku 3 (hmotněprávní); porušení článku 3 (procesní);
- *J.I. proti Chorvatsku*, č. 35898/16, 8. září 2022 (porušení článku 3 (procesní); není třeba zkoumat zbývající stížnost podle článku 3; neexistuje samostatná otázka podle článku 14 ve spojení s článkem 3 nebo 8);

CZE

- *I.M. a ostatní proti Itálii*, č. 25426/20, 10. listopadu 2022 (porušení článku 8);

  CZE

- *Malagić proti Chorvatsku*, č. 29417/17, 17. listopadu 2022 (neporušení článku 8; neexistuje samostatná otázka podle článků 6 a 13);
- *Ghişoiu proti Rumunsku* (rozhodnutí), č. 40228/20, 29. listopadu 2022 (články 3 a 8: zjevná neopodstatněnost);
- *A.E. proti Bulharsku*, č. 53891/20, 23. května 2023 (porušení článků 3 a 14 ve spojení s článkem 3);

  CZE

- *Gaidukevich proti Gruzii*, č. 38650/18, 15. června 2023 (porušení článku 2 (hmotněprávní a procesní) ve spojení s článkem 14);
- *Giuliano Germano proti Itálii*, č. 10794/12, 22. června 2023 (porušení článku 8);

  CZE

- *Luca proti Moldavsku*, č. 55351/17, 17. října 2023 (porušení článků 3 (hmotněprávní a procesní), 8 a 14 ve spojení s článkem 3);

  CZE

- *Bîzdîga proti Moldavsku*, č. 15646/18, 17. října 2023 (porušení článků 6 odst. 1 a 8);
- *Vieru proti Moldavsku*, č. 17106/18, 19. listopadu 2024 (porušení článku 2 (procesní); porušení článku 3 (procesní a hmotněprávní); porušení článku 14 ve spojení s články 2 a 3);
- *Hasmik Khachatryan proti Arménii*, č. 11829/16, 12. prosince 2024 (porušení článku 3 (procesní a hmotněprávní));

  CZE

- *H.W. proti Francii*, č. 13805/21, 23. ledna 2025 (porušení článku 8);

  CZE

- *P.P. proti Itálii*, č. 64066/19, 13. února 2025 (porušení článku 3 (procesní));
- *M.A. proti Islandu*, č. 59813/19, 26. srpna 2025 (porušení článku 8, neporušení článku 14 ve spojení s články 3 a 8);
- *B.A. proti Islandu*, č. 17006/20, 26. srpna 2025 (neporušení článků 3 a 8, neporušení článku 14 ve spojení s články 3 a 8).